

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teie 23.05.2024 nr 2-271450-1

13. juunil 2024. a

Seisukoht soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste seaduse eelnõu kohta

Teie 23. mail 2024. aastal kooskõlastamiseks saadetud soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste seaduse eelnõu kohta vastame, et MTÜ Kuldne Liiga ja sotsiaalministeeriumi strateegiliseks partneriks olev vanemaealiste huvikaitsevõrgustik toetab kooskõlastamisele saadetud eelnõud, kuna see laiendab diskrimineerimise vastase kaitse ala, viib edasi puuetega inimeste õigusi, sh aitab Eestis rakendada ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni ja samuti saab seaduses selgemaks võrdõigusvoliniku sõltumatuse printsiip.

Näeme, et eelnõus kavandatu pakub paremat võrdsemate võimaluste kaitset ka vanemaealistele ühiskonnas.

Samas, kuna seaduseelnõus § 12 sätestatakse meetmed võrdsete võimaluste tagamiseks puudega inimestele, siis teeme ettepaneku kaaluda seaduseelnõusse lisada eraldi paragrahv ka meetmete kohta vanemaealistele inimestele võrdsete võimaluste tagamiseks.

Alternatiiviks oleks lisada vanemaealised inimesed sihtgrupina antud paragrahvi nimetusse. Põhjenduseks, et seaduseelnõu seletuskirja § 12 lõike 4 selgituste osas mainitakse vanemaealisi kui kasusaajaid antud paragrahvis sätestatu tulemusel. See võiks olla selgemalt esile toodud ka seaduse tekstis paragrahvi pealkirjas ja sätete sisus.

Samuti teeme ettepaneku täiendada eelnõu seletuskirja punkti 6 Seaduse mõjud ja esitada seal punktis 6.1 ka vanemaealiste olukorra ja probleemide ülevaade arvude ja faktidena. Praeguses seletuskirja punktis 6.1 räägitakse peamiselt puuetega ja LGBT + inimeste ning kuidas seaduseelnõu eeskätt nende sihtrühmade olukorda parandab. Rõhutame, et puuetega inimeste ja vanemaealiste vahele ei saa võrdusmärki panna eeldusel, et kui tegeleme puuetega inimeste probleemidega, saavad automaatselt lahenduse ka vanemaealiste probleemid. Lisame meie ettepanekud eelnõu seletuskirja punkti 6.1 täiendamiseks.

Teie kirja kooskõlastamise ja arvamuse avaldamise soovi kohta saatsime edasi kõigile vanemaealiste huvikaitsevõrgustiku liikmetele (vt <https://liiga.ee/vanemaealiste-huvikaitse/strateegilise-partnerluse-vorgustik/>). Mitmed võrgustiku liikmed vastasid eelnõu toetava seisukohaga, keegi võrgustiku liikmetest vastuväiteid eelnõu kohta ei esitanud.

Head

Agu Laius

MTÜ Kuldne Liiga huvikaitsejuht,
vanemaealiste huvikaitsevõrgustiku eesistuja
(allkirjastatud digitaalselt)

Lisa: Ettepanek täiendada eelnõu seletuskirja (järgmisel lehel)

Ettepanek täiendada eelnõu seletuskirja

6.1. Sotsiaalne mõju (eelnõu seletuskiri lk.46)

Mõju tervisele ja tervishoiukorraldusele (eelnõu seletuskiri lk.48)

Eelnõu seletuskirjale võiks lisada diskrimineerimisohu vanemaealiste juurdepääsul tervishoiuteenustele. Tervishoiuvaldkond on üks põhisektoreid, kus patsiendi ja arsti suhtluses võivad arstid ja teised tervishoiuteenuse osutajad omada hoiakuid, uskumusi ja käitumist, mis on seotud diskrimineerimisega vanemate patsientide suhtes. Uuringud on näidanud, et mõned arstid ei suutu eakate inimeste terviseprobleemide ravimisse hoolivalt.¹ Tervishoiuvaldkonda võib kuuluda ka vanemaealiste põhjendamatu institutsionaliseerumine, kus nad jäetakse ilma isiklikust autonoomiast ja vabadusest. Probleem on selles, et paljud rahvusvahelised normid põhinevad meditsiinilisel mudelil, mille järgi vaadeldakse füsioloogilisi piiranguid kui midagi, mis käivad alati ja eranditult vananemisega kaasas. Kui ollakse sellisel seisukohal, on peaaegu võimatu kohaldada vanemas eas puuetega inimeste õigusi võrdselt.²

Mõju inimeste heaolule ja sotsiaalsele kaitsele (eelnõu seletuskiri lk.48)

Suuremat tähelepanu vajab vanemaealiste vaesuse teema. 2022. aastal elas Eestis suhtelises vaesuses 65+ vanuses inimesi 47%, samas kui ELi keskmine on 18%.³

Mõju tööturule ja keskkonnale (eelnõu seletuskiri lk.50)

Tööturul toimuvat mõjutab eri vanuserühmade juurdepääs haridusele ja ümberõppele. Üldharidus-, kutse- või kraadiõppes osalemine lõpeb praktiliselt 30-ndateks eluaastateks. Kui 15-19 aastastest õpib 87%, 20-29 aastastest 22% üldharidus-, kutse- või kraadiõppes, siis 30-39 aastastest vaid 13%. 40-49 aastaseid osaleb vaid 5%, 50-59 aastaseid 6%, 60-69 aastaseid 2%, mis on väga väike osakaal.⁴

¹ Poor treatment of older people in the NHS is an attitude problem. Agediscrimination.info (15 February 2011). Retrieved on 11 April 2012. The Department of Health says there is no place for age discrimination in the NHS, but a new report shows the middle-aged 'miss out' on life-saving cancer surgery. Agediscrimination.info (18 March 2011). Retrieved on 11 April 2012.

² Robb, C.; Hongbin, C.; Haley, W. E. (2002). "Ageism in mental health and health care: A critical review". *Journal of Clinical Geropsychology*. **8** (1): 1–12. doi:10.1023/A:1013013322947. S2CID 71024173.

³ Georgantzi, G. „AGE Platform Europe Statement at 13th Conference of States Parties to the CRPD Round Table 2 on „Addressing the rights and needs of older persons with disabilities: ageing and demographic trends“. Brüssel 2020. – AGEPlatformEurope_Statement_Roundtable_COSP13_olderpersonswithdisabilities.pdf (age-platform.eu).

⁴ Allikas: Statistikaamet 2023

⁵ Pettaj, I. Kase, H. Vanemaealiste olukord Eestis. Üle-eestilise 2022.aasta uuringu tulemused. Eesti Avatud Ühiskonna Instituut. 2023, lk.9.